KOMISIJAS LĒMUMS (ES) 2021/741

(2021. gada 5. maijs)

par Dānijas paziņotajiem valsts noteikumiem attiecībā uz nitrītu pievienošanu noteiktiem gaļas produktiem

(izziņots ar dokumenta numuru C(2021) 3045)

(Autentisks ir tikai teksts dāņu valodā)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114. panta 6. punktu,

tā kā:

I. FAKTI UN PROCEDŪRA

(1) Ar Komisijas Lēmumu (ES) 2018/702 ([1]) tika apstiprināti tie Dānijas valsts noteikumi par kālija nitrīta (E 249) un nātrija nitrīta E 250 (nitrīti) pievienošanu gaļas produktiem, kuri ietverti 2015. gada 4. septembra Rīkojumā Nr. 1044 par pārtikas piedevām pārtikas produktos *(BEK nr 1044 af 4.9.2015, Udskriftsdato: 25.9.2017, Fødevareministeriet)*, ko Dānija saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 114. panta 4. punktu paziņojusi Komisijai ar 2017. gada 10. novembra vēstuli. Šie valsts noteikumi tika apstiprināti līdz 2021. gada 8. maijam.

(2) Nitrītu līmeņi un citi nosacījumi to izmantošanai gaļas produktos ir noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 1333/2008 ([2]).

(3) Komisijas Lēmums (ES) 2018/702 nosaka, ka Dānijai būtu jāpārrauga situācija un jāvāc dati par to, vai Regulā (EK) Nr. 1333/2008 noteikto daudzumu piemērošana nodrošina vajadzīgo aizsardzības līmeni cilvēka veselībai un, ja ne, vai šāda piemērošana cilvēka veselībai varētu izraisīt nepieļaujamu risku.

(4) Ar 2020. gada 6. novembra vēstuli Dānija Komisijai paziņoja, ka vēlas joprojām piemērot no Regulas (EK) Nr. 1333/2008 atšķirīgus valsts noteikumus par nitrītu piedevu izmantošanu gaļas produktos. Savu paziņojumu Dānija pamatoja, iesniedzot informāciju, kurā ietilpst Dānijas Tehniskās universitātes (DTU) Valsts pārtikas institūta dati par gaļas produktu patēriņu un importu, eksponētību nitrītiem, analīzi par nitrītu saturu gaļas produktos, botulisma izplatību un atjaunināts riska novērtējums.

1. SAVIENĪBAS TIESĪBU AKTI

1.1. **LESD 114. panta 4. un 6. punkts**

(5) LESD 114. panta 4. punktā paredzēts: "Ja pēc tam, kad Eiropas Parlaments un Padome, tikai Padome vai Komisija ir noteikusi saskaņošanas pasākumu, kāda dalībvalsts uzskata par vajadzīgu atstāt spēkā savus noteikumus 36. pantā minēto būtisko iemeslu dēļ vai nolūkā aizsargāt vidi vai darba vidi, tā dara Komisijai zināmus šos noteikumus, kā arī pamatojumu to atstāšanai spēkā."

(6) Saskaņā ar LESD 114. panta 6. punktu Komisija sešos mēnešos pēc paziņošanas apstiprina vai noraida attiecīgos valsts noteikumus, iepriekš pārbaudot, vai tie nav patvaļīgas diskriminācijas līdzeklis vai slēpts ierobežojums tirdzniecībā starp dalībvalstīm un nerada šķēršļus iekšējā tirgus darbībai.

([1]) Komisijas Lēmums (ES) 2015/826 (2015. gada 22. maijs) par Dānijas paziņotajiem valsts noteikumiem attiecībā uz nitrītu pievienošanu noteiktiem gaļas produktiem (OV L 130, 28.5.2015., 10. lpp.).

([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1333/2008 (2008. gada 16. decembris) par pārtikas piedevām (OV L 354, 31.12.2008., 16. lpp.).

1.2. **Regula (EK) Nr. 1333/2008**

(7) Saskaņā ar Regulā (EK) Nr. 1333/2008 noteiktajiem vispārīgajiem principiem pārtikas piedevu var apstiprināt, ja pēc tās pastāv pamatota tehnoloģiska vajadzība, ja tā ir nekaitīga un ja tās izmantošana nemaldina patērētājus.

(8) Regulas (EK) Nr. 1333/2008 II pielikumā noteikts Savienības saraksts ar pārtikas piedevām, ko tās teritorijā atļauts lietot pārtikas produktos, un šo piedevu lietošanas nosacījumi. Pārtikas piedevu statusā tirgū laist un, ievērojot Savienības sarakstā norādītos lietošanas nosacījumus, pārtikas produktos izmantot var tikai Savienības sarakstā iekļautas pārtikas piedevas.

(9) Nitrītus gaļas produktiem pievieno jau vairākas desmitgades, cita starpā, lai, tos kombinējot ar citiem faktoriem, panāktu gaļas produktu, jo īpaši konservētu ("*cured*") gaļas produktu, iekonservēšanu un mikrobioloģisko drošumu, jo nitrīti cita starpā kavē dzīvībai bīstamā botulisma izraisītājas baktērijas *Clostridium botulinum* vairošanos. Vienlaikus ir atzīts, ka nitrīti gaļas produktos var veicināt nitrozamīnu veidošanos, no kuriem daži savukārt ir atzīti par kancerogēniem. Tādēļ šīs jomas tiesību aktu mērķis ir panākt līdzsvaru starp nitrozamīnu veidošanās risku, ko rada nitrītu pievienošana gaļas produktiem, no vienas puses, un, no otras puses, nitrītu radīto aizsargefektu pret baktēriju, jo īpaši botulisma izraisītāju, vairošanos.

(10) Regulas (EK) Nr. 1333/2008 II pielikuma E daļas 8.3. kategorijā "Gaļas produkti" ir noteikti kālija nitrīta (E 249) un nātrija nitrīta (E 250) maksimālie daudzumi, ko atļauts pievienot ražošanas laikā. Maksimālais pievienotais daudzums ir 150 mg/kg gaļas produktiem kopumā un 100 mg/kg sterilizētiem gaļas produktiem. Nedaudziem konkrētiem konservētiem (*cured*) gaļas produktiem, kurus konkrētās dalībvalstīs gatavo pēc tradicionālas metodes, maksimālais daudzums ir 180 mg/kg.

(11) Vispārīgā likuma izņēmums paredzēts Regulas (EK) Nr. 1333/2008 II pielikuma E daļas 8.3.4. pārtikas kategorijā "Tradicionāli konservēti (*cured*) gaļas produkti, kam piemēro īpašus nosacījumus attiecībā uz nitrītiem un nitrātiem", kur norādīti maksimālie atlieku daudzumi attiecībā uz dažiem konkrētiem tradicionāli konservētiem (*cured*) gaļas produktiem, kurus ražo ar tradicionāliem ražošanas paņēmieniem. Dažādām šādu produktu grupām piemēro maksimālos atlieku daudzumus 50 mg/kg, 100 mg/kg un 175 mg/kg, piemēram, *Wiltshire* bekonam, tikai apsālot konservētam (*cured*) bekonam un tiem līdzīgiem produktiem 175 mg/kg, savukārt *Wiltshire* šķiņķim un tam līdzīgiem produktiem 100 mg/kg.

(12) Maksimālie atlieku daudzumi vispārīgajam noteikumam — piemērot maksimālos pievienotos daudzumus — ir izņēmums. Maksimālos daudzumus piemēro tikai konkrētiem produktiem, kurus tradicionāli ražo noteiktās dalībvalstīs un kuriem ražošanas procesa īpatnību dēļ nav iespējams regulēt gaļā absorbētās konservēšanas sāls ievades daudzumu. Lai varētu identificēt "līdzīgus produktus" un noteikt, uz kuriem produktiem attiecināt dažādos maksimāli pieļaujamos daudzumus, regulā ir aprakstīts šo konkrēto produktu ražošanas process.

(13) Maksimāli pieļaujamie daudzumi, kas patlaban noteikti Regulā (EK) Nr. 1333/2008 un pirms tam Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2006/52/EK ([3]), pamatojas uz Pārtikas Zinātniskās komitejas (turpmāk "*SCF*") 1990. gada ([4]) un 1995. gada ([5]) atzinumu, kā arī Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (turpmāk "*EFSA*") 2003. gada 26. novembra atzinumu ([6]). Maksimālie pievienošanai atļautie daudzumi atspoguļo šajos zinātniskajos atzinumos minētos diapazonus. Ņemot vērā lielo (konservētu (*cured*)) gaļas produktu un to ražošanas metožu daudzveidību Savienībā, Savienības likumdevējs atzīst, ka attiecīgo nitrīta daudzumu katram produktam norādīt nav iespējams.

([3]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/52/EK (2006. gada 5. jūlijs), ar ko groza Direktīvu 95/2/EK par pārtikas piedevām, kas nav krāsvielas vai saldinātāji, un Direktīvu 94/35/EK par saldinātājiem, kurus lieto pārtikas produktos (OV L 204, 26.7.2006., 10. lpp.).

([4]) *Opinion on nitrates and nitrites expressed on 19 October 1990, European Commission – Reports of the Scientific Committee for Food (twenty-sixth series)*, 21. lpp.

([5]) *Opinion on nitrates and nitrite expressed on 22 September 1995, European Commission – Reports of the Scientific Committee for Food (thirty eighth series)*, 1. lpp.

([6]) *Opinion of the Scientific Panel on Biological Hazards on a request from the Commission related to the effects of Nitrites/Nitrates on the Microbiological Safety of Meat Products, The EFSA Journal (2003) 14*, 1. lpp.

2. PAZIŅOTIE VALSTS NOTEIKUMI

(14) Valsts noteikumi, ko 2020. gada 6. novembrī paziņojusi Dānija, ir 2018. gada 30. oktobra Rīkojums Nr. 1247 par piedevām pārtikas produktos (BEK nr 1247 af 30.10.2018, Udskriftsdato: 3.9.2020, Miljø- og Fødevareministeriet). Minētais rīkojums groza 2015. gada 4. septembra Rīkojumu Nr. 1044, kas Komisijai iepriekš paziņots un vērtēts Lēmuma (ES) 2018/702 kontekstā.

(15) Rīkojums Nr. 1247 paredz, ka nitrītus (E 249–250) gaļas produktos drīkst izmantot, tikai ievērojot tā 3. pielikumā norādītos nosacījumus. Minētajā pielikumā norādītās pārtikas produktu grupas atbilst Regulas (EK) Nr. 1333/2008 par pārtikas piedevām II pielikuma sarakstā norādītajām pārtikas grupām un aizstāj no tās izrietošos lietojumus:

Pārtikas produkts	Pievienotais nitrītu daudzums (mg/kg)
8.3.1. Termiski neapstrādāti gaļas produkti	Kopā 60 mg/kg, taču fermentētās salami desās kopā 100 mg/kg.
8.3.2. Termiski apstrādāti gaļas produkti	Kopā 60 mg/kg, pilnīgi vai daļēji konservētos produktos kopā 150 mg/kg. *Rullepølse* (gaļas ruletes desā) kopā 100 mg/kg. Tradicionālajās dāņu kotletēs un aknu pastētē 0 mg/kg.
8.3.4. Tradicionāli konservēti (*cured*) gaļas produkti, kam piemēro īpašus nosacījumus attiecībā uz nitrītiem un nitrātiem	Kopā 60 mg/kg, taču *Wiltshire* bekonam līdzīgā bekonā un līdzīgos produktos kopā 150 mg/kg. Tradicionāli konservētajā (*cured*) šķiņķī (*spegeskinke*) un līdzīgos produktos 150 mg/kg.

(16) Tātad daudzu veidu gaļas produktiem piemēro mazāko maksimālo nitrītu (E249 un E250) daudzumu 60 mg/kg, turpretim ar Regulu (EK) Nr. 1333/2008 noteiktās maksimālās robežvērtības ir 100 vai 150 mg/kg.

3. PROCEDŪRA

(17) Ar 2020. gada 6. novembra vēstuli Dānija Komisijai paziņoja, ka vēlas joprojām piemērot no Regulas (EK) Nr. 1333/2008 atšķirīgus valsts noteikumus par nitrītu piedevu izmantošanu gaļas produktos.

(18) Komisija par šo paziņojumu publicēja paziņojumu *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ([7]), lai Dānijas valsts noteikumus un lūgumam sniegto pamatojumu darītu zināmus pārējām ieinteresētajām personām. Ar 2021. gada 13. janvāra vēstuli Komisija par paziņojumu informēja arī citas dalībvalstis un deva tām iespēju 30 dienu laikā par šo jautājumu iesniegt komentārus. Šajā termiņā Komisija saņēma komentārus no Somijas, Latvijas un Maltas.

— Somija uzskata, ka Dānija ir spējusi pierādīt priekšrocības, ko valsts noteiktie zemākie nitrītu līmeņi sniedz, aizsargājot sabiedrības veselību no nitrītu un nitrozamīnu uzņemšanas lielos daudzumos, kā arī nodrošinot pienācīgu aizsardzību pret iespējamo *Clostridium botulinum* augšanu. Somija atsaucas uz darbu, kas patlaban tiek veikts, pārskatot Regulā (EK) Nr. 1333/2008 noteiktos noteikumus par nitrītiem un nitrātiem, lai samazinātu to pašreizējos maksimālos daudzumus un pievienotu jaunas prasības attiecībā uz atlieku daudzumiem gaļas produktos. Somijai nav informācijas par sūdzībām attiecībā uz Dānijas uzturētajiem valsts nitrītu noteikumiem, piemēram, par sarežģījumiem, kas saistīti ar eksportu. Tādējādi Somija var uz laiku pieņemt Dānijas valsts atkāpi. Tomēr tā būtu jāpārskata vēlākais pēc Savienības tiesību aktu reformas, izmantojot, piemēram, kopēju metodiku, kas jāpiemēro tādu piedevu pārraudzībai, kuras pašlaik tiek izstrādātas.

([7]) OV C 47, 10.2.2021., 7. lpp.

— Latvija var atbalstīt Dānijas lūgumu, ņemot vērā sniegtos argumentus un to, ka jau vairākus gadus ir spēkā valsts noteikumi, kas nosaka stingrākas prasības nitrītu izmantošanai gaļas produktos, un ka Latvijas ražotājiem eksportētājiem pret to nav bijis iebildumu.

— Maltai, raugoties no veselības viedokļa vai riska novērtējuma viedokļa, pret Dānijas noteiktajiem zemākajiem nitrītu līmeņiem nav iebildumu.

4. NITRĪTU ATKĀRTOTA NOVĒRTĒŠANA

(19) Komisijas Regula (ES) Nr. 257/2010 ([8]) prasīja, lai *EFSA* atkārtoti novērtētu, cik kaitīgi kālija nitrīts (E 249) un nātrija nitrīts (E 250) ir kā pārtikas piedevas. Šīs atkārtotās novērtēšanas vajadzībām *EFSA* pārbaudīja *SCF* un savus agrākos atzinumus, sākotnējo dokumentāciju, ieinteresēto tirgus dalībnieku un jebkuru citu ieinteresēto personu iesniegtos datus un datus, ko darījušas pieejamas Komisija un dalībvalstis, kā arī apzināja jebkādu būtisku literatūru, kura publicēta kopš katras pārtikas piedevas pēdējā novērtējuma.

(20) Aģentūrai *EFSA* tika iesniegti dati par gaļas produktu patēriņu, eksponētību nitrītiem, botulisma izplatību un nitrozamīnu veidošanos pārstrādātos gaļas produktos, ko Dānija sniedza, pamatojot savu iepriekšējo paziņojumu ([9]), lūdzot tos ņemt vērā atkārtotajā nekaitīguma novērtēšanā.

(21) *EFSA* 2017. gada 15. jūnijā sniedza zinātnisku atzinumu par kālija nitrīta (E 249) un nātrija nitrīta (E 250) atkārtotu novērtēšanu ([10]). *EFSA* par pieļaujamo diennakts devu (PDD) noteica 0,07 mg nitrīta jonu uz kg ķermeņa svara dienā un ir aplēsusi, ka eksponētība nitrītam, kuru rada tā lietošana par pārtikas piedevu, nevienā lietotāju grupā nepārsniedz šo PDD, izņemot bērnus, kur vērojama neliela pārsniegšana augstākajā procentilē. Ja ņem vērā visus nitrīta uzturekspozīcijas avotus kopā (pārtikas piedevas, dabisku klātbūtni un piesārņojumu), tad vidējas eksponētības gadījumā PDD tiktu pārsniegta zīdaiņiem, maziem bērniem un bērniem, bet vislielākās eksponētības gadījumā – visās vecuma grupās. Par pārtikas piedevām izmantoti nitrīti bija aptuveni 17 % (diapazonā 1,5–36,0 %) no kopējās ekspozīcijas.

(22) *EFSA* turklāt secināja, ka eksponētība endogēniem nitrozamīniem nerada lielas bažas. Ņemot vērā eksponētību eksogēniem nitrozamīniem un balstoties uz rezultātiem, kas gūti sistemātiskā pārskatīšanā, kuras nolūks bija novērtēt sakarību starp nitrīta pievienošanu gaļas produktiem un dažu lielas toksikoloģiskas bažas raisošu gaistošu nitrozamīnu veidošanos, *EFSA* secināja, ka *N*-nitrozosavienojumus, kas radušies no likumīgi atļautā daudzumā pievienota nitrīta, nav iespējams skaidri atšķirt no tādiem, kas pārtikas matricē jau radušies bez nitrīta pievienošanas. Tāpēc *EFSA* ņēma vērā vispārējo ekspozīciju, lai gan šāda ekspozīcija rodas ne tikai no nitrīta kā pārtikas piedevas izmantošanas. *EFSA* uzskatīja, ka zināmas bažas raisa visu vecuma grupu iedzīvotāju (izņemot gados vecākus cilvēkus) vispārējā eksponētība eksogēniem nitrozamīniem.

(23) Visbeidzot, *EFSA* apstiprināja pierādījumus par *N*-nitrozodimetilamīna priekšformu saikni ar kolorektālo vēzi un dažus pierādījumus par uztura nitrītu saikni ar kuņģa vēzi un pārstrādātā gaļā esošu nitrītu un nitrātu kombinācijas saikni ar kolorektālo vēzi.

5. KOMISIJAS VEIKTĀ PĀRRAUDZĪBA

(24) 2014. gadā Komisija pabeidza teorētisku pētījumu, kura mērķis bija pārraudzīt Savienības nitrītu noteikumu īstenošanu dalībvalstīs. Pētījuma pamatā bija atbildes uz visām dalībvalstīm iesniegtu anketu. Tas atklāja, ka nesterilizētiem gaļas produktiem ar dažiem izņēmumiem nitrītus parasti pievieno daudzumā, kas nesasniedz Savienībā atļauto maksimālo daudzumu, taču pārsniedz Dānijas līmeņus. Ziņojumā Komisija secināja, ka jāturpina pētīt spēkā esošo maksimālo nitrītu daudzumu pārskatīšanas iespēju.

([8]) Komisijas Regula (ES) Nr. 257/2010 (2010. gada 25. marts), ar ko izveido programmu, lai atkārtoti novērtētu pārtikas piedevas, kas atļautas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1333/2008 par pārtikas piedevām (OV L 80, 26.3.2010., 19. lpp.).

([9]) Dānijas 2014. gada 25. novembra paziņojuma vēstule Komisijai.

([10]) *EFSA Journal* (2017) 15(6), 4786.

(25) Tāpēc Komisija sāka *ad hoc* pētījumu par nitrītu izmantošanu nozarē dažādu kategoriju gaļas produktiem. Šis 2016. gadā pabeigtais pētījums arī secināja, ka maksimālos nitrītu daudzumus, kas patlaban atļauti Savienības tiesību aktos, ir iespējams pārskatīt.

(26) Kopsakarā ar Regulas (EK) Nr. 1333/2008 noteikto maksimālo nitrītu daudzumu potenciālu pārskatīšanu Komisijai jāņem vērā kopā ar dalībvalstīm veiktā teorētiskā pētījuma secinājumi, *ad hoc* pētījums par nitrītu izmantošanu nozarē, *EFSA* veiktā atkārtotā novērtēšana un Dānijas iesniegtie dati. Šis pārskats par nitrītu maksimālajiem daudzumiem pašlaik tiek apspriests ar dalībvalstīm.

II. **NOVĒRTĒJUMS**

1. PIEŅEMAMĪBA

(27) Saskaņā ar LESD 114. panta 4. un 6. punktu pēc tam, kad pieņemts saskaņošanas pasākums, dalībvalsts LESD 36. pantā minēto būtisko iemeslu dēļ vai vides vai darba vides aizsargāšanas labad drīkst atstāt spēkā savus stingrākos valsts noteikumus, ja vien tā šos noteikumus dara Komisijai zināmus un ja Komisija minētos pasākumus apstiprina.

(28) Dānijas paziņojums attiecas uz valsts noteikumiem, kas attiecībā uz kālija nitrītu (E 249) un nātrija nitrītu (E 250) atkāpjas no Regulas (EK) Nr. 1333/2008 II pielikuma E daļas noteikumiem. Spēkā esošie Dānijas noteikumi būtībā bija spēkā jau laikā, kad Savienības noteikumi sākotnēji tika noteikti ar Direktīvu 2006/52/EK.

(29) Dānijas Rīkojums Nr. 1247 atļauj nitrītus gaļas produktiem pievienot, tikai nepārsniedzot konkrētus pievienotus daudzumus. Atkarībā no konkrētajiem produktiem šie maksimālie daudzumi ir 0 mg/kg, 60 mg/kg, 100 mg/kg vai 150 mg/kg, un noteiktiem produktiem tie ir mazāki par Regulā (EK) Nr. 1333/2008 noteiktajiem daudzumiem. Turklāt atšķirībā no Regulas (EK) Nr. 1333/2008 Dānijas noteikumi neparedz nekādus tādus izņēmumus no principa, pēc kura attiecībā uz nitrītiem nosaka maksimālos pievienotos daudzumus, kas neļautu tirgū laist noteiktus tradicionāli ražotus gaļas produktus no citām dalībvalstīm.

(30) Tāpēc Dānijas noteikumi ir stingrāki par Regulas (EK) Nr. 1333/2008 noteikumiem, jo vairākiem produktu veidiem tie nosaka mazākus maksimālos pievienotos daudzumus (bieži vien 60 mg/kg), turklāt neļauj noteiktus tradicionālus gaļas produktus tirgū laist uz maksimālo atlieku daudzumu pamata.

(31) Saskaņā ar LESD 114. panta 4. punktu paziņojumam tika pievienots apraksts ar pamatojumu, kas saistīts ar vienu vai vairākiem LESD 36. pantā minētajiem būtiskajiem iemesliem, šajā gadījumā — aizsargāt cilvēka veselību un dzīvību. Dānijas Vides un pārtikas ministrijas 2020. gada 3. aprīļa memorands un atjaunināts riska novērtējums, ko sniedzis DTU Dānijas Valsts pārtikas institūts, piedāvā papildu informāciju par gaļas produktu patēriņu un importu, eksponētību nitrītiem un analīzi par nitrītiem Dānijas tirgū pieejamajos gaļas produktos, botulisma izplatību un nitrozamīnu veidošanos pārstrādātos gaļas produktos.

(32) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija uzskata, ka Dānijas iesniegtais pieteikums uz atļauju saglabāt spēkā valsts noteikumus attiecībā uz nitrītu izmantošanu gaļas produktos atbilst LESD 114. panta 4. punktam.

2. IEGUVUMU NOVĒRTĒJUMS

(33) Saskaņā ar LESD 114. panta 4. punktu un 6. punkta pirmo daļu Komisijai ir jāpārliecinās, ka ir izpildīti visi nosacījumi, kas dod iespēju dalībvalstij atstāt spēkā savus noteikumus, kuri atkāpjas no minētajā pantā paredzētā Savienības saskaņošanas pasākuma.

(34) Konkrētāk, Komisijai jānovērtē, vai valsts noteikumi ir pamatojami ar LESD 36. pantā minētajiem būtiskajiem iemesliem, vai tiem ir sakars ar vides vai darba vides aizsardzību un vai tie paredz tikai tādus pasākumus, kas vajadzīgi likumīgā mērķa sasniegšanai. Turklāt, ja Komisija uzskata, ka valsts noteikumi atbilst iepriekš minētajiem nosacījumiem, saskaņā ar LESD 114. panta 6. punktu tai jāverificē, vai valsts noteikumi nav patvaļīgas diskriminācijas līdzeklis vai slēpts ierobežojums tirdzniecībā starp dalībvalstīm un vai tie nerada šķēršļus iekšējā tirgus darbībai.

(35) Jānorāda, ka, ņemot vērā LESD 114. panta 6. punktā noteikto termiņu, Komisijai, pārbaudot, vai saskaņā ar LESD 114. panta 4. punktu paziņotie valsts pasākumi ir pamatoti, jāievēro pamatojums, ko paziņojumā sniegusi dalībvalsts. Pierādīšanas pienākums piekrīt dalībvalstij, kura iesniegusi lūgumu saglabāt valsts pasākumus.

(36) Tomēr, ja Komisijai ir informācija, kuras dēļ varētu rasties vajadzība pārskatīt Savienības saskaņošanas pasākumu, no kura atkāpjas paziņotie valsts noteikumi, tā var šo informāciju ņemt vērā paziņoto valsts noteikumu vērtēšanā.

2.1. **Dānijas nostāja**

(37) Dānija apgalvo, ka tās valsts noteikumi nodrošina augstāku cilvēka veselības un dzīvības aizsardzības līmeni, jo tajos attiecībā uz nitrītiem noteikti mazāki maksimālie pievienotie daudzumi, nekā paredzēts Regulā (EK) Nr. 1333/2008, un tie neļauj laist tirgū tradicionālus gaļas produktus, attiecībā uz kuriem nav iespējams noteikt ievades daudzumus. Dānija norāda, ka tās normas noteiktas, pilnīgi ievērojot *SCF* 1990. gada un 1995. gada atzinumu, un uzskata, ka šīs normas attaisno arī *EFSA* 2003. gada 26. novembra atzinums un novērtējums, ko Dānija sniegusi par pašu jaunāko *EFSA* 2017. gada 15. jūnija paziņojumu.

(38) Dānija uzskata, ka kopumā zinātniskais novērtējums pierāda, ka a) nitrītu un nitrātu lietojums būtu iespējami jāsamazina, izmantojot diferencētus daudzumus, kas atbilst ar dažādiem produktiem saistītajām tehniskajām vajadzībām, b) nitrītu un nitrātu lietošanā būtu jāreglamentē pievienotie daudzumi, nevis atlieku daudzumi un c) nepieciešamo iekonservēšanu var panākt, izmantojot *EFSA* (2003) ieteiktos daudzumus. Šajā ziņā Dānija uzskata, ka tās valsts noteikumi sistemātiski atbilst minētajiem ieteikumiem, savukārt Regula (EK) Nr. 1333/2008 tieši attiecībā uz nitrītiem neatbilst.

(39) Dānija vērtē, ka bažas par nitrītu lietošanu daudzumos, kas atļauti ar Regulu (EK) Nr. 1333/2008, visvairāk saistās ar palielināto nitrozamīnu veidošanās risku. Pretēji nesenajam *EFSA* atzinumam Dānija uzskata, ka gan gaistošu, gan negaistošu nitrozamīnu veidošanās ir atkarīga no pievienoto nitrītu daudzuma, savukārt *EFSA* šādu saikni konstatē tikai attiecībā uz pēdējo minēto. Tā apgalvo, ka ir zinātniski pierādīts, ka daudzi gaistošie nitrozamīni ir kancerogēni un genotoksiski, un jaunākie epidemioloģiskie pētījumi min saikni starp gaļas produktu patēriņu un dažādu vēža formu attīstību. Tā uzskata, ka tas palīdz pamatot ierobežojumus nitrītu izmantošanā par piedevām. Dānija arī norāda, ka, lai gan jaunākās aplēses par Dānijas iedzīvotāju uzņemtajām devām liecina, ka no pārstrādātas gaļas uzņemtais nitrītu daudzums ir krietni mazāks par PDD, saskaņā ar *EFSA* atzinumu ievērojamai daļai Dānijas iedzīvotāju kopējā ar uzturu uzņemtā deva Dānijā pārsniedz PDD. Dānija uzskata, ka tas ir arī arguments, lai apstiprinātu nitrīta kā pārtikas piedevas ierobežotu izmantošanu.

(40) Dānija arī uzsver, ka tās valsts noteikumi ir tikuši piemēroti daudzus gadus un ka to dēļ nekad nav radušās problēmas ar attiecīgo produktu iekonservēšanu. Turklāt Dānijā, salīdzinot ar citām ES dalībvalstīm, botulisms ir relatīvi rets un kopš 1980. gada nav reģistrēts neviens saslimšanas gadījums, ko būtu izraisījusi gaļas produktu lietošana uzturā. Dānija norāda, ka kopš 2006. gada valstī nav reģistrēts neviens botulisma gadījums. Tādējādi joprojām tiek uzskatīts, ka Dānijas noteikumi par nitrītu izmantošanu gaļas produktos nodrošina visaptverošu aizsardzību pret saindēšanos ar pārtiku.

(41) Dānijas Vides un pārtikas ministrijas 2020. gada 3. aprīļa memorands sniedz papildu datus par gaļas produktu patēriņu un importu, eksponētību nitrītiem, kā arī analīzi par nitrītiem Dānijas tirgū pieejamajos gaļas produktos.

(42) Saskaņā ar Dānijas iestāžu sniegto informāciju jaunākie dati, kas ietverti minētajā memorandā, liecina, ka patēriņa modeļi nav būtiski mainījušies. Gaļas produktu patēriņš nepalielinās un saglabājas stabils. No gaļas produktiem, kuriem var pievienot nitrītus, lielākā daļa patēriņa attiecas uz produktiem, uz kuriem attiecas zemā robežvērtība 60 mg/kg.

(43) Attiecībā uz tirdzniecību Dānija secina, ka īpašo Dānijas noteikumu uzturēšana nav nelabvēlīgi ietekmējusi atsevišķo produktu importu no citām dalībvalstīm, parādot, ka kopējais importa apjoms no 2017. gada līdz 2019. gadam ir audzis par apmēram 4 %. Pamatojoties uz nitrītu analīzi gaļas produktos, Dānija norāda, ka kopumā tiek ievērotas pašreizējās ierobežojošākās Dānijas robežvērtības, tostarp nitrītu izmantošana sālījumā konservētos gaļas produktos mazumtirdzniecības miesniekiem, kuru pārraudzību Komisija pieprasīja Lēmumā (ES) 2018/702.

(44) Tāpēc Dānija uzskata par likumīgu saglabāt tādus valsts noteikumus par nitrītu izmantošanu gaļas produktos, kas ir stingrāki nekā Regulas (EK) Nr. 1333/2008 prasības. Pēc Dānijas ieskata, tās saskaņā ar Lēmumu (ES) 2018/702 veiktā pārraudzība liecina, ka iepriekš vērā ņemtie veselības apsvērumi joprojām ir svarīgi. Visbeidzot, tā apgalvo, ka pieejamie dati liecina, ka Dānijas noteikumi nav šķērslis attiecīgo produktu tirdzniecībai.

2.2. **Dānijas nostājas izvērtējums**

2.2.1. *Pamatojums saskaņā ar LESD 36. pantā minētajiem būtiskajiem iemesliem*

(45) Dānijas valsts noteikumu mērķis ir salīdzinājumā ar Regulā (EK) Nr. 1333/2008 paredzētajiem maksimālajiem daudzumiem augstākā līmenī panākt cilvēka veselības un dzīvības aizsardzību pret eksponētību nitrītiem un iespējamo nitrozamīnu veidošanos gaļas produktos, noteiktiem gaļas produktiem nosakot mazākus maksimālos pievienotos nitrīta daudzumus un neļaujot laist tirgū produktus, kuriem var noteikt tikai maksimālos atlieku daudzumus.

(46) Vērtējot, vai Dānijas valsts noteikumi tiešām ir pietiekami un nepieciešami šā mērķa sasniegšanai, jāņem vērā vairāki faktori. Proti, ir jāpanāk līdzsvars starp diviem veselības riskiem, no kuriem viens ir nitrozamīnu klātbūtne gaļas produktos un otrs — gaļas produktu mikrobioloģiskais drošums. Mikrobioloģiskais drošums ir ne tikai vienkārša tehnoloģiska vajadzība, bet arī ļoti svarīgs veselības aspekts. Lai gan ir atzīts, ka nitrītu daudzums gaļas produktos ir jāierobežo, mazāks nitrītu daudzums gaļā nenozīmē, ka automātiski paaugstināsies cilvēku veselības aizsardzība. Vispiemērotākais nitrītu daudzums ir atkarīgs no vairākiem faktoriem, kuri ir apstiprināti attiecīgajos *SCF* un *EFSA* atzinumos, piemēram, sāls pievienošana, mitrums, pH, produkta glabāšanas laiks, higiēna, temperatūras regulācija u. c.

(47) Komisijai jāizvērtē Dānijas likumdevēju konkrētā izvēle un pieredze, kas gūta, piemērojot šos noteikumus, kuri ir jau ilgi bijuši spēkā. Ņemot vērā Dānijas iesniegtos rādītājus par saindēšanos ar pārtiku un jo īpaši par botulisma gadījumiem, Dānija ir pierādījusi, ka, piemērojot savus valsts noteikumus, tai līdz šim izdevies gūt apmierinošus rezultātus. Kopumā šie dati liecina, ka ar Dānijas tiesību aktos norādītajiem maksimālajiem daudzumiem ir pieticis, lai nodrošinātu Dānijā pašlaik ražoto gaļas produktu un pašlaik izmantoto ražošanas metožu mikrobioloģisko drošumu.

(48) Komisija norāda, ka Dānijas noteikumi, kas ir saderīgi ar Savienības zinātnisko struktūru attiecīgajiem zinātniskajiem atzinumiem, balstās uz maksimālo pievienoto daudzumu regulēšanu, un respektē šajos atzinumos minēto pievienotā nitrīta daudzuma diapazonu, proti, 50–150 mg/kg. Vienlaikus Dānija, ņemot vērā Dānijā vairāk izplatītos gaļas produktu veidus un biežāk izmantotās ražošanas metodes, īpašām gaļas produktu grupām salīdzinājumā ar regulu ir noteikusi konkrētākus maksimālos pievienotos daudzumus.

(49) Turklāt ir jāņem vērā, ka pēc Dānijas sniegtās informācijas lielākajai daļai Dānijas iedzīvotāju uzturā lietoto gaļas produktu pašlaik piemēro robežvērtību 60 mg/kg, kas varētu būt jāaizstāj ar robežvērtību 100 vai 150 mg/kg. Lai gan dāņu ražotājiem, tāpat kā citu dalībvalstu ražotājiem, nav uzlikts pienākums nitrītu daudzumus, ko tie patlaban pievieno ražotajiem produktiem, paaugstināt līdz Regulā (EK) Nr. 1333/2008 minētajiem maksimālajiem daudzumiem, nevar izslēgt, ka Dānijas iedzīvotāju faktiskā eksponētība nitrītiem paaugstināsies.

(50) Pamatojoties uz pašlaik pieejamo informāciju, Komisija uzskata, ka var uz laiku apmierināt lūgumu paziņotos pasākumus joprojām saglabāt spēkā, to pamatojot ar sabiedrības veselības aizsardzību Dānijā.

2.2.2. *Patvaļīgas diskriminācijas, dalībvalstu savstarpējās tirdzniecības slēptu ierobežojumu vai iekšējā tirgus darbības šķēršļu neesība*

2.2.2.1. Patvaļīgas diskriminācijas neesība

(51) No LESD 114. panta 6. punkta izriet, ka Komisijai jāpārbauda, vai paredzētie pasākumi nav patvaļīgas diskriminācijas līdzeklis. Saskaņā ar Tiesas judikatūru, lai izvairītos no diskriminēšanas, līdzīgas situācijas nedrīkst izskatīt dažādos veidos un dažādas situācijas nedrīkst izskatīt vienā veidā.

(52) Dānijas valsts tiesību aktus piemēro gan vietējiem produktiem, gan produktiem, kas ražoti citās dalībvalstīs. Kamēr nav pierādīts pretējais, var secināt, ka valsts noteikumi nav patvaļīgas diskriminācijas līdzeklis.

2.2.2.2. Slēptu tirdzniecības ierobežojumu neesība

(53) Tādi valsts pasākumi, ar kuriem ražojumu lietošanu ierobežo lielākā mērā nekā ar Savienības regulu, parasti būtu tirdzniecības šķērslis, jo attiecīgajā dalībvalstī noteikta lietošanas aizlieguma dēļ tajā būtu aizliegts laist tirgū ražojumus, ko likumīgi laiž tirgū un lieto pārējā Savienības teritorijā. LESD 114. panta 6. punkta priekšnosacījumu mērķis ir novērst, ka ar minētā panta 4. un 5. punkta kritērijiem pamatotus ierobežojumus piemērotu nepiemērotu iemeslu dēļ un ka faktiski tie būtu ekonomiski pasākumi, kas kavē ražojumu importēšanu no citām dalībvalstīm, proti, ierobežojumi, kas netieši aizsargā valsts vietējos ražojumus.

(54) Ņemot vērā to, ka citādi saskaņotā jomā Dānijas noteikumi stingrākus standartus attiecībā uz nitrītu pievienošanu noteiktiem gaļas produktiem nosaka arī citu dalībvalstu uzņēmumiem, tie varētu nozīmēt slēptu tirdzniecības ierobežošanu vai šķērsli iekšējā tirgus darbībai. Tomēr ir atzīts, ka LESD 114. panta 6. punkts ir jāsaprot tā, ka apstiprināt nedrīkst tikai tādus valsts pasākumus, kuri iekšējā tirgus darbībai rada nesamērīgus šķēršļus. Šajā sakarā Dānija ir iesniegusi skaitļus, kas liecina, ka izraudzītu gaļas produktu imports no citām dalībvalstīm 1994.–2019. gadā ir audzis.

(55) Nav pierādījumu tam, ka valsts noteikumi faktiski būtu paredzēti valsts vietējo ražojumu aizsardzībai, tāpēc var secināt, ka tie nav slēpts ierobežojums tirdzniecībā starp dalībvalstīm.

2.2.2.3. Šķēršļu neesība iekšējā tirgus darbībai

(56) Šo nosacījumu nevar interpretēt tādā veidā, ka tas neļauj apstiprināt nevienu valsts pasākumu, kurš varētu ietekmēt iekšējā tirgus darbību. Ikviens valsts pasākums, kas atkāpjas no saskaņošanas pasākuma, kura mērķis ir iekšējā tirgus izveide un darbība, būtībā ir pasākums, kurš varētu ietekmēt iekšējo tirgu. Tādēļ, lai LESD 114. pantā noteiktā procedūra būtu noderīga arī turpmāk, jēdziens "šķērslis iekšējā tirgus darbībai" LESD 114. panta 6. punkta kontekstā ir jāsaprot kā nesamērīga ietekme uz izvirzīto mērķi.

(57) Ņemot vērā, ka Dānija atsaucas uz to, ka samazināta eksponētība nitrītiem gaļas produktos labvēlīgi ietekmē veselību un ka, pamatojoties uz pašlaik pieejamo informāciju, šķiet, ka tirdzniecība vispār netiek ietekmēta vai tiek ietekmēta tikai pavisam nedaudz, Komisija uzskata, ka Dānijas paziņotos noteikumus var uz laiku atstāt spēkā, pamatojoties uz mērķi aizsargāt cilvēka veselību un dzīvību un ņemot vērā, ka tie nav nesamērīgi un tādējādi nerada šķērsli iekšējā tirgus darbībai LESD 114. panta 6. punkta nozīmē.

(58) Pamatojoties uz šo analīzi, Komisija uzskata, ka nosacījums par šķēršļu neradīšanu iekšējā tirgus darbībai ir izpildīts.

2.2.3. *Termiņš*

(59) Iepriekš minētie secinājumi balstās uz pašlaik pieejamo informāciju, un jo īpaši uz informāciju, kas liecina, ka Dānija, pat attiecībā uz nitrītu pievienošanu atsevišķu veidu gaļas produktiem nosakot mazākus maksimālos daudzumus, ir sekmīgi kontrolējusi botulismu, turklāt neradot nesamērīgus tirdzniecības traucējumus.

(60) Cits svarīgs faktors ir gaļas produktu patēriņa apjoms Dānijā, kura dēļ Regulas (EK) Nr. 1333/2008 piemērošana Dānijas iedzīvotāju eksponētību nitrītiem un attiecīgi arī nitrozamīniem varētu palielināt.

(61) Dānijai būtu jāpārrauga situācija un jāvāc dati par to, vai Regulā (EK) Nr. 1333/2008 noteikto daudzumu piemērošana nodrošina vajadzīgo aizsardzības līmeni cilvēka veselībai un, ja ne, vai šāda piemērošana cilvēka veselībai varētu izraisīt nepieļaujamu risku. Ievāktajos datos galvenā uzmanība būtu īpaši jāveltī botulisma kontrolēšanai un atbilstībai Dānijas valsts noteikumiem par nitrītiem. Turklāt Dānijai būtu jāturpina vākt datus par gaļas produktu importu no citām dalībvalstīm. Dānijai tiek izvirzīta prasība ievāktos datus ik pēc diviem gadiem no šā lēmuma pieņemšanas dienas darīt zināmus Komisijai.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Komisija uzskata, ka valsts noteikumus iepriekš norādītajā apjomā var apstiprināt uz trīs gadu termiņu.

III. **SECINĀJUMS**

(62) Ņemdama vērā iepriekš minētos apsvērumus un arī Somijas, Latvijas un Maltas sniegtos komentārus par Dānijas iestāžu iesniegto paziņojumu, Komisija atzīst, ka 2020. gada 6. novembrī saņemto Dānijas lūgumu saglabāt spēkā valsts noteikumus par nitrītu pievienošanu, kuri ir stingrāki nekā Regulas (EK) Nr. 1333/2008 noteikumi, var apstiprināt uz trim gadiem no šā lēmuma pieņemšanas datuma. Dānijai joprojām būtu jāpārrauga situācija un jāvāc dati par to, vai Regulā (EK) Nr. 1333/2008 noteikto daudzumu piemērošana nodrošina vajadzīgo aizsardzības līmeni cilvēka veselībai un, ja ne, vai šāda piemērošana cilvēka veselībai varētu izraisīt nepieļaujamu risku,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Saskaņā ar LESD 114. panta 4. punktu tiek apstiprināti Dānijas Karalistes ar 2020. gada 6. novembra vēstuli Komisijai paziņotie uz nitrītu pievienošanu gaļas produktiem attiecināmie valsts noteikumi, kas ietverti 2018. gada 30. oktobra Rīkojumā Nr. 1247 par piedevām pārtikas produktos *(BEK nr 1247 af 30.10.2018, Udskriftsdato:3.9.2020, Miljø- og Fødevareministeriet)*.

2. pants

Šis lēmums zaudē spēku 2024. gada 5. maijā.

3. pants

Šis lēmums ir adresēts Dānijas Karalistei.

Briselē, 2021. gada 5. maijā

Komisijas vārdā –
Komisijas locekle
Stella KYRIAKIDES